

GİRİŞ

BU KİTAB NƏ ÜÇÜN YAZILDI:

Elmi-texniki tərəqqini yaxından izləyənlərə məlum olduğu kimi, təkamül nəzəriyyəsinə (hipotezinə) əks düşüncə və cərəyanlar əsasən son 20 ildir, özünü daha qabarıq hiss etdirir. ABŞ başda olmaqla, bir çox ölkələrdə ateist və materialist anlayış hakimdir, bioloji xüsusiyyətlərdən daha çox ideoloji xarakter daşıyan təkamül düşüncəsinə qarşı səsinə yüksəltməyə başlayan elm adamları vəqflər (yardım təşkilatları) və müəyyən qurumlar vasitəsilə müxtəlif nəşrlər həyata keçirirlər.

Materialist və pozitivist bir anlayışla doqma halına gətirilib insanlara mənimsənilən təkamül nəzəriyyəsi ən qatı şəkildə Türkiyədə oxudulur və şəxsən neçə-neçə müəllim tanıyıram ki, sırf buna görə haqsızlığa məruz qalmışdır. Elə müəllimlər tanıyıram ki, dərslərində təkamülə şübhə ilə yanaşdığına, təkamülü "sorğu-suala çəkdiyinə" görə işdən azad edilib. Bu qədər haqsızlıq edib haqqı tapdalananlar kimi "Təkamül daha çox oxudulmalıdır" deyə imza kampaniyasına başlayanlara – "oğru elə çığırdı, doğrunun bağı yarıldı" mənzərəsinə qarşı bir şey söyləməyin vacibliyini düşündüm.

Otuz ildir, apardığım qeydləri geniş bir kitab halında çap etdirmək fikrində idim. Ancaq tələbələrimin israrı, xüsusən də, orta məktəb şagirdlərinin universitetə qədər gəlib suallar verməsi, onların müxtəlif yerlərdə konfrans keçirmə istəyini yerinə yetirə bilməməyim əsərin bu şəkildə – sual-cavab formasında təcili yazılmasını zərurətə çevirdi.

Təkamül mövzusunda tələbəliyimdən keçirdiyim təbəddülatların "isti yarada turşu, beyin membranında zəli"yə çevrildiyi illərdə həqiqətə gedən yolda əlimdən tutan, təhqiqi imanla şərəflənməyə vəsilə olduğu kimi, hər gün yeni bir gözəlliklə təbiət kitabına baxışımızı təshih edən

Möhtərəm Fəthullah Gülən Xoca Əfəndinin tez-tez vurğuladığı bu mü-
hüm məsələnin daha yubadılmaması üçün dərhal işə başladım.

Bu günə qədər “bu mövzuda ədəbiyyat boşluğu yoxdur, necə olsa
yazır və insanlara faydalı olurlar” deyə düşünürdüm. Ancaq “bu sahəni
tədris edən bir insanın yazdığı kitab daha təsirli olar” deyən dostların
müştərək təkliflərini bir əmr bilərək və ixtisasım olduğuna görə kitabı
qələmə aldım.

Biologiyanın “bünövrəsi” hesab edilən və bir dünyagörüş kimi təbliğ
olunan təkamül mövzusunda yazılan bir kitabda istər-istəməz elmin bü-
tün sahələrindən, hətta sosiologiya və iqtisadiyyat kimi sosial sahələrdən
bəhs etməmək mümkün deyil. Dostlarla birgə hazırladığımız araşdırma
həcmcə geniş olsa da, onların da razılığı ilə vaxtı uzatmadan araşdır-
manın təcili hissəsini bir kitab halında çapa təqdim etdik. Bununla ya-
naşı, müxtəlif elm sahələrində çalışan dostların müştərək tədqiqatı kimi
təqdim olunacaq digər qisim də, inşallah, tamamlanmaq üzrədir.

Kitabda əhatə olunan suallar müxtəlif vaxtlarda qarşımıza çıxan
məsələlərdir. Dərslərimi heç vaxt birtərəfli tədris etmədim və tələbə-
lərimi qiymətlə qorxutmaqla, təzyiq göstərməklə heç bir düşüncəni
zorla qəbul etdirməyə çalışmadım. Çünki bilirəm ki, bu yolun axırı yox-
dur. Dərs əsnasında verilən suallar mənə öz tələbəliyimi xatırladırdı.
Təkamül nəzəriyyəsinin cövlan etdiyi bir zamanda sadəcə maraq xatirinə
verdiyimiz sadələvh suallar: “Sus! Bu nə sualdır? Təkamül artıq qəti bir
qanundur, isbat edilmişdir, kim öyrətdi sizə bu sualları?” “cavab”ları ilə
cavabsız buraxılırdı. Belə bir bəsitliyi və “elm təəssübkeşliyini” özümə
rəva bilmədiyim üçün tələbələrimin bütün suallarını dinlədim və bildi-
yim qədər də cavab verdim. Təbitəimdə olmasa da, bu yolu göstərən
Möhtərəm Xocanın xoşgörü tələbələrini daim faydasını gördüm.
Nəticədə, dərslərimi dinləyən ateist tələbələrim belə məni təqdir etdilər
və mənə qarşı hazırlanan xəbis planları xəbər verdilər. Ateizmə meyilli
bir neçə tələbəni aldadıb diktafonla (səsyazanla) dərsimə göndərdilər,
çünki obyektiv dərs keçməyimə inanmırdılar. Lakin onların bütün
planları Allahın (c.c.) inayəti ilə alt-üst oldu. Çünki əleyhimə danışma-
ğa tələbə tapmadılar. Ancaq YÖK-ə (Yüksek Öğretim Kurulu) imzasız
məktublar yazdılar. Bütün bunlar təkamülün ideoloji mahiyyət daşıdığını

açıq-aşkar göstərmirdimi? Məhz buna görə də kitabımın yarım başlığını “Bitməyən bir ideoloji mübarizə” qoydum. Bu kitabda yazılanlar təbii ki, sözügedən mübarizəyə son qoya bilməyəcək. Sona çatmasını gözləməməli idim də. İnsanları qeyri-qanuni yollarla sıxışdırmaqla, qorxutmaqla ateist bir ideologiyayı tədrisin bünövrəsinə yerləşdirmə təşəbbüslərinə də səssiz baxa bilməzdim. Ölkəmizdə (Türkiyədə) demokratiyanın inkişafı ilə getdikcə formalaşan azad elmi düşüncə bir vaxt hər cür fəlsəfi və ideoloji düşüncənin sorğu-suala çəkilməsini də gündəmə gətirəcək. Başda ABŞ olmaqla bir çox qərb ölkələrində sağlam düşüncəli elm adamlarının istər “Təkamül” başlığı altında, istərsə də “Bioloji fəlsəfə” adı altında biologiyanın laboratoriyaya girməyən və təkrarlanan təcrübələrlə göstərilməyən, spekulativ izahlara söykənən iddialarını tənqid etməməsi mümkün deyildir. Artıq ölkəmizdə də bu sualları — o sualları ki, ağılı və “beş duyğu” orqanını işlədən, qəlbinin və vicdanının səsinə eşidən heç bir elm adamı bu yerdə özünü kənara çəkə bilməz — ünvanlamaq vaxtı çatmışdır.

BİTMƏYƏN SUALLAR:

“Bu dünyaya haradan və necə gəldik, haraya gedəcəyik?” sualı hər halda düşünüən insanları ən çox maraqlandıran suallardan birincisidir. Səməvi dinlərin “Yaradılış”la bağlı verdiyi məlumatlar xaricində, bu sualın birinci qisminə cavab olaraq irəli sürülmüş və dünyanı ən çox məşğul etmiş düşüncələrin ilk sırasında hər halda “təkamül” fərziyyəsi gəlir.

Yuxarıdakı suallar “düşünən insan” olmağın tələbidir. Bu sualların ortaya çıxmasına səbəb insandakı “maraq” hissidir. Bütün icad və kəşflərin kökündə məhz bu sövqedici hiss — maraq hissindən qaynaqlanan araşdırma və tədqiqat eşqi dayanır. Bu maraq hissi ilə dünya və kainatı tədqiq etməyə girişir, məlumatlar toplayır, bunları ağıl və məntiq süzğəcindən keçirib dəyərləndiririk. Bu şəkildə əldə edilən məlumatların, bəlkə də, bir qismi bizim üçün o qədər də mühüm deyil, onların həyatımıza müsbət və ya mənfi təsiri müşahidə edilmir, sadəcə müvafiq sahələrdə təhsil alanlar üçün gərəklidir. Məsələn, radio dalğalarının necə yayılması və ya peyk antenlərinin işləmə mexanizmi bir qida mütəxəssisi üçün o qədər əhəmiyyətli deyildir. Eyni şəkildə də bir elektron mühəndisi qidalarda

yaranan bir bakteriyanın hansı toksinləri törətməsi ilə o qədər də maraqlanmır, ancaq qidadan zəhərləndikdə müalicə olunmaq üçün həkimə müraciət edir.

Ancaq hər bir insanı, məhz insanı maraqlandıran “Niyə bu dünyada mövcudduq?”, “Necə var olmuşuq?” və “Gələcəyimiz, aqibətimiz necə olacaq?” kimi suallar heç vaxt gündəmdən düşmür. Müxtəlif zamanlarda, müxtəlif şəkillərdə daim qarşımıza çıxan bu suallara verilən cavabları vicdanımızın dərinliklərindən gələn qüvvətli bir hislə, meyarla təsdiq edib ağıl və qəlb kimi lətifələrimizin (qəlbə məxsus incə və həssas duyğular) qane olmasını istəyirik. Vicdan, ağıl və məntiqdən istifadə edərək hüzuru (ruhi-mənəvi rahatlıq) əldə etmək yuxarıdakı sualların qaneedici şəkildə cavablandırılmasından asılıdır.

Uyğun mühit olmamasına görə bu tip mövzulardan uzaq qalan və təhsil almamış bir adam bu suallara o qədər maraq göstərməyə, böyüklərdən eşitdiyi məlumatlarla qane ola bilər. İmanın səviyyəsi qədər hüzur tapar. Dininə şübhə etməz, “Allahın hər şeyi istədiyi kimi yaradıb yox edir” ilahi qanununa iman edər və rahat olar. Ancaq dünyanı kiçik bir kəndə çevirən rabitə vasitələri, hər cür elmi mübahisə və sualları ən ucqar kəndlərə aparıb çıxaran təhsil fəaliyyətləri belə bir insanla rastlaşma ehtimalını azaldır. Artıq hər cür yalan və ya doğru məlumat başda televiziya olmaqla, digər kütləvi informasiya vasitələri ilə insanlara çatdırılır. Təbii ki, bu media “bombardmanı” altında bəzi suallarımız cavablandığı halda, həyati əhəmiyyətli, dünya görüşümüzü formalaşdıran təməl düşüncə dinamikləri ilə bağlı bir çox yanlış məlumat və məqsədli, qərəzli hökmlərlə də beynimiz qarışdırılır, düşüncə dünyamız alt-üst edilir.

Bütün dünyanı təsiri altına alan bu media “bombardmanı” gətirdiyi ab-hava ilə bir çox insanın düşüncə dünyasını qarışdırmış, inanc əsaslarını sarsıtmışdır. Aldadıcı təbliğatların təsiri ilə zehinlərə yeridilən “Din – elm toqquşması”, insan da daxil olmaqla, bütün varlıqların öz-özünə, təsadüfən yaranması və təkmilləşməsi düşüncəsi dünyanı böyük bir tənəzzülün astanasına gətirmişdir. Bəşər övladının dünyaya gəlişi ilə başlayan teizm-ateizm mübarizəsində “elm və texnologiya” kimi iki mühüm silahdan hakim materialist fəlsəfənin rəhbərliyi və medianın dəstəyi

ilə ateizmin lehinə istifadə edilməkdədir. Ateizmin əsas iddiaları olan materiya, təsadüf və təbiət kimi anlayışlar Qədim Yunanıstandan bu günədək heç dəyişməmişdir. Yalnız “elm” libasına bürünüb görkəmini dəyişdirərək insanları aldatmaqda, nəsilləri iman və inanc boşluğuna yuvarlamaqdadır. Nəticə olaraq da bütün cəmiyyət bu inanc böhranı içində dünyanı fəlakətə sürükləyən sonluğa doğru irəliləyir.

Kitabda bioloji bir hipotez olduğu halda, bütöv bir dünyagörüşü halına gətirilən və zorla kütlələrə mənimsədilən, bütün cəmiyyəti bürüyən “təkamül düşüncəsi”nin nə qədər elmi olub-olmaması və onda əksini tapan yalan və həqiqətlər, birtərəfli şərhlər ardıcılıqla, suallar şəklində nəzərdən keçiriləcək. Araşdırmada sual və cavabların qarşılıqlı söhbət tərzinə uyğun olmasına, bir-birini izah etməsinə çalışmışıq. Kitabda əsas götürülən üslub və dil mövzuları orta məktəb və lisey səviyyəsindəki bioloji biliklərlə anlamağa imkan verir. Və mövzuları mümkün qədər qısa və xülasə şəklində təqdim etməyə çalışmışıq. Çətin, anlaşılmaz məsələləri isə oxuculardan gözlənilən yeni sualları da əlavə etməklə genişləndirməyi düşünürük.

Kitabda mümkün qədər məsələnin texniki təfərrüatından qaçmağa, birbaşa mövzuya təmas edərək əsas nəticəni vurğulamağa çalışmışıq. Əslində, oxucunu sıxmamaq üçün yalnız maddə-maddə qısa cavablar vermək olardı. Lakin təkamülçülərin yazdığı “kitablar” kimi, “faktsiz, sübutsuz yazılmış, sadəcə ideoloji “fikir” və narahatlıqla qələmə alınmış” tədqiqat təsiri bağışlamamaq üçün bəzi mövzular geniş izah olunmuşdur.

Kitabda təqdim edilən astronomik və geoloji məlumatların yenilənməsində əməyi olan geoloq Dr. Ömər Səid Könüllüyə, rəsmlərin hazırlanmasına böyük əzmkarlıq göstərən bioloq Faruq Çətinə sonsuz təşəkkürlərimi bildirirəm. Bundan başqa, cild, səhifə dizaynı və çap işlərində həssaslıq göstərən “Altınburc Nəşriyyat” evinin bütün əməkdaşlarına da təşəkkür edirəm.

29 may 2008, İzmir,
Prof. Arif SARSILMAZ